

บทที่ 3

หลักการใช้อำนาจตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต

จากการศึกษาสาระสำคัญที่เกี่ยวกับการทุจริตในภาครัฐ แนวคิดในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ และแนวคิดการยกเลิกหรือเพิกถอนคำสั่งทางปกครองมาแล้วในบทที่ 2 ทำให้ทราบว่า การกระทำทุจริตในภาครัฐนั้นเป็นผลลัพธ์อย่างหนึ่งของการใช้อำนาจทางปกครอง (Administrative Power) การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่กระทำทุจริตในภาครัฐนั้นย่อมส่งผลกระทบต่อผลของการกระทำนั้นมิชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งหากการกระทำนั้นเป็นการอนุมัติ อนุญาต ออกสารสิทธิ ให้สิทธิประโยชน์ หรือการสั่งการใด ๆ ซึ่งอาจเรียกโดยรวมว่าคำสั่งทางปกครอง ย่อมส่งผลให้คำสั่งทางปกครองนั้น เป็นคำสั่งทางปกครองที่มิชอบด้วยกฎหมาย และอาจถูกยกเลิกหรือเพิกถอนได้ตามหลักกฎหมายปกครอง (Administrative Law) ดังนั้น การศึกษาหลักการใช้อำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 จะทำให้ทราบว่า หลักกฎหมายดังกล่าวให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ท. ในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างไร เมื่อได้ดำเนินการชี้มูลความผิดกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่กระทำทุจริตในภาครัฐแล้ว หากปรากฏว่าผลของการกระทำทุจริตในภาครัฐ เป็นคำสั่งทางปกครองที่มิชอบด้วยกฎหมาย พระราชบัญญัติดังกล่าวให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการอย่างไร และควรจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขประการใด เพื่อให้การดำเนินการยกเลิกหรือเพิกถอนการอนุมัติ อนุญาต ออกสารสิทธิ ให้สิทธิประโยชน์ หรือการสั่งการใด ๆ ที่ออกโดยมิชอบด้วยกฎหมาย สิ้นผลไปในทางกฎหมาย ซึ่งเป็นการเยียวยาผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการกระทำทุจริตในภาครัฐ อันเป็นการบรรลุต่อเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ พ.ศ. 2551

3.1 ความเบื้องต้นของกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริต

เนื่องด้วยคณะรัฐมนตรีชุดที่มีพลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ 4 กันยายน พ.ศ. 2550 เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกัน

และปราบปรามการทุจริต และส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ก่อนที่จะเสนอแก่สภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อพิจารณา ทั้งนี้ ร่างพระราชบัญญัติมาตรการของ ฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ได้มีการบรรจุร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ในระเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (National Legislative Assembly) ในคราว ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ 51/2550 วันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2550 โดยมีเหตุผลใน การยกร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว คือ โดยที่ปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายสำคัญและเร่งด่วนใน การป้องกันและปราบปรามการทุจริต แต่ยังไม่มีส่วนราชการในส่วนของฝ่ายบริหารที่มีอำนาจ หน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตโดยตรง เป็นผลทำให้รัฐบาลไม่ สามารถที่จะควบคุมกำกับดูแลและผลักดันนโยบายดังกล่าว เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพและตรงตามเป้าหมายที่วางไว้ อีกทั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติซึ่งเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ (Independent Organization) ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตของเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกระดับโดยตรง มีภารกิจที่อยู่ในความ รับผิดชอบจำนวนมาก ไม่สามารถที่จะดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้รวดเร็ว และ ทันต่อเหตุการณ์ได้ จึงสมควรที่จะมีส่วนราชการในฝ่ายบริหารที่รับผิดชอบในการดำเนินการด้าน นโยบายป้องกันและปราบปรามการทุจริตอีกทางหนึ่ง อีกทั้งยังเป็นศูนย์กลางของหน่วยงานราชการ ในการประสานงานขอความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ทั้งหมด รวมทั้ง กำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตในฝ่ายบริหารสามารถ ดำเนินการในลักษณะบูรณาการและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้¹

3.2 ความเป็นมาของคณะกรรมการ ป.ป.ท.

ตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 กำหนดให้มีคณะกรรมการ ป.ป.ท. ทั้งสิ้นจำนวน 7 คน ประกอบด้วย ประธานกรรมการ คนหนึ่ง และกรรมการอื่นอีกห้าคน ซึ่งคณะกรรมการคัดเลือกได้พิจารณาคัดเลือกและแจ้งได้ให้ นายกรัฐมนตรีเพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้ง² และกำหนดให้เลขาธิการคณะกรรมการ

¹ พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551. *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 125/ตอนที่ 21ก/หน้า 1/24 มกราคม 2551.

² พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551

มาตรา 5/1 เมื่อมีกรณีที่ต้องสรรหาและคัดเลือกกรรมการ ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) ในการสรรหากรรมการ ให้คณะรัฐมนตรี คณะกรรมการ ป.ป.ช. และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินสรรหาและเสนอรายชื่อบุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 6 และมาตรา 7 (4)

ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.) เป็นกรรมการ โดยตำแหน่ง ทั้งนี้ ให้เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ท.) เป็นเลขานุการ³ (Secretary)

บุคคลที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ท. นั้น จะต้องมีความสมบัติตามที่พระราชบัญญัติดังกล่าวกำหนดไว้ กล่าวคือ จะต้องเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มีสัญชาติไทย มีอายุไม่ต่ำกว่า 45 ปี และเป็นหรือเคยเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ (Justice of the Constitutional Court) ตุลาการศาลปกครองสูงสุด (Judge of the Supreme Administrative Court)

องค์กรละห้าคน ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มิเหตุทำให้ต้องมีการสรรหาและคัดเลือกกรรมการ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการคัดเลือก สำหรับกรณีที่เป็นการสรรหาเพื่อแต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้องค์กรดังกล่าวแต่ละองค์กรเสนอรายชื่อเท่าจำนวนกรรมการที่ว่างลง

(2) ให้มีคณะกรรมการคัดเลือก ประกอบด้วย ประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานศาลรัฐธรรมนูญ และประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นกรรมการคัดเลือก โดยให้เลือกกันเองเป็นประธานกรรมการคัดเลือกคนหนึ่ง ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งใดหรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ผู้ทำการแทนผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนั้น ทำหน้าที่กรรมการคัดเลือกแทน

(3) ให้คณะกรรมการคัดเลือกพิจารณาคัดเลือกบุคคลเป็นกรรมการจากรายชื่อบุคคลตาม (1) ให้ได้จำนวนตามที่จะต้องแต่งตั้ง

(4) ในกรณีที่คณะกรรมการคัดเลือกคัดเลือกบุคคลได้ไม่ครบจำนวนตาม (3) ให้แจ้งให้องค์กรตาม (1) แต่ละองค์กรเสนอรายชื่อบุคคลใหม่เป็นจำนวนเท่ากับจำนวนกรรมการที่ยังขาดอยู่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการคัดเลือกบุคคลได้ไม่ครบจำนวนดังกล่าว และให้คณะกรรมการคัดเลือกดำเนินการคัดเลือกเพิ่มเติมตาม (3) เป็นกรรมการเพิ่มเติมจากที่มีการคัดเลือกบุคคลเป็นกรรมการไว้แล้ว

(5) เมื่อได้มีการคัดเลือกบุคคลเป็นกรรมการครบจำนวนแล้ว ให้ผู้ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการประชุมเลือกกันเองเพื่อเป็นประธานกรรมการคนหนึ่ง และให้คณะกรรมการคัดเลือกแจ้งรายชื่อผู้ได้รับคัดเลือกเป็นประธานกรรมการและกรรมการ พร้อมเอกสารหลักฐานตามมาตรา 7 วรรคสอง รวมทั้งความยินยอมของบุคคลดังกล่าวต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งต่อไป

หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกกรรมการตาม (3) และ (4) ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการคัดเลือกกำหนด³ มาตรา 5 ให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการ ป.ป.ท.” ประกอบด้วย ประธานกรรมการคนหนึ่ง และกรรมการอื่นอีกห้าคนซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามมาตรา 5/1 และมีเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นกรรมการ โดยตำแหน่ง

ให้เลขาธิการเป็นเลขานุการ และให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. แต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มิให้นำบทบัญญัติในมาตรา 6 มาตรา 8 มาตรา 9 และมาตรา 10 มาใช้บังคับกับเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่เป็นกรรมการ โดยตำแหน่ง

ผู้พิพากษาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา หรือรับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุด อธิบดีหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางบริหาร ในหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจบริหารเทียบเท่าอธิบดี หรือดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์ และจะต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 6⁴ ทั้งนี้ กรรมการ ป.ป.ท. มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี ซึ่งหากเมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้ว สามารถได้รับการแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่ต้องไม่เกิน 2 วาระติดต่อกัน⁵

จึงสรุปได้ว่า พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ได้กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะเข้ามารับตำแหน่ง กรรมการ ป.ป.ท. เอาไว้อย่างชัดเจน ซึ่งการกำหนดเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า ตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ท.

⁴ มาตรา 6 กรรมการต้อง

(ก) มีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

- (1) เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์
- (2) มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- (3) มีสัญชาติไทย
- (4) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปี

(5) เป็นหรือเคยเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลปกครองสูงสุด ผู้พิพากษาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา หรือรับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุด อธิบดีหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางบริหาร ในหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจบริหารเทียบเท่าอธิบดี หรือดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์

(ข) ไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (1) เป็นผู้มีตำแหน่งในพรรคการเมือง
- (2) วิกจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (3) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (4) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
- (5) ดิถยาเสพคิดให้โทษ
- (6) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (7) ต้องคำพิพากษาให้จำคุก แม้คดีนั้นจะยังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอการลงโทษหรือเคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ
- (8) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ
- (9) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ
- (10) เคยถูกวุฒิสภามีมติให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง

⁵ มาตรา 8 กรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี ผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งแล้ว อาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

เป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากจะต้องเข้ามาทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ จึงจำเป็นที่จะต้องกำหนดคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งที่มีความเหมาะสมทั้งด้านคุณวุฒิ วิทยุฒิ และความรู้ความสามารถ ตลอดจนความซื่อสัตย์สุจริต (Be Honest) ที่เป็นที่ยอมรับในการปฏิบัติหน้าที่

3.3 เขตอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ท.

ในการดำเนินงานของคณะกรรมการ ป.ป.ท. นั้น ตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ได้บัญญัติขอบเขตของการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ไว้อย่างชัดเจน โดยแบ่งแยกขอบเขตอำนาจหน้าที่แยกต่างหากจากอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งการพิจารณาถึงขอบเขตอำนาจหน้าที่ (Authority) ดังกล่าว จึงต้องเริ่มทำการศึกษาค้นคว้าจากความหมายของการทุจริตในภาครัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ภายใต้อำนาจการพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ท.

3.3.1 ความหมายของการทุจริตในภาครัฐ

ตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 มาตรา 3 บัญญัติว่า

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“ทุจริตในภาครัฐ” หมายความว่า ทุจริตต่อหน้าที่หรือประพฤตินิชอบในภาครัฐ”

ซึ่งการทุจริตต่อหน้าที่ หรือประพฤตินิชอบในภาครัฐ นั้น พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 มาตรา 3 บัญญัติความหมายไว้ว่า

“ทุจริตต่อหน้าที่” หมายความว่า ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ซึ่งตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบ สำหรับตนเองหรือผู้อื่น หรือกระทำการอันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา หรือตามกฎหมายอื่น

“ประพฤตินิชอบ” หมายความว่า ใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีที่มุ่งหมายจะควบคุมดูแลการรับ การเก็บรักษา หรือการใช้เงินหรือทรัพย์สินของแผ่นดิน

การทุจริตในภาครัฐ จึงมีได้สองกรณี คือ เป็นการทุจริตต่อหน้าที่ประการหนึ่ง และเป็นการประพฤติมิชอบอีกประการหนึ่ง ซึ่งการทุจริตต่อหน้าที่นั้น (Malpractice) หมายถึง การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ซึ่งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น หรือกระทำการอันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น ส่วนการทุจริตในภาครัฐซึ่งเป็นการประพฤติมิชอบนั้น (Misconduct) หมายถึง การใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่อันเป็นการ ฝ่าฝืนกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีที่มุ่งหมายจะควบคุมดูแล การรับ การเก็บรักษา หรือการใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินของแผ่นดิน

3.3.2 ความหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในอำนาจการพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ท.

ในการพิจารณาเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในอำนาจการพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญประกอบด้วย ซึ่งได้บัญญัติไว้ในมาตรา 28⁶ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

⁶ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

มาตรา 28 คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(1) ใต้สวนและมีความเห็นกรณีมีการกล่าวหาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

(2) ใต้สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

(3) กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าหน้าที่ของรัฐยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะรวมทั้งตรวจสอบและเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลดังกล่าว

(4) ใต้สวนเพื่อดำเนินคดีในฐานความผิดอื่นที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดหรือที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

(5) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายอื่น

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติมาตรา 28 จะเห็นได้ว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาไต่สวนและวินิจฉัย (Pronouncement) ว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ดังนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกระดับจึงอยู่ในอำนาจการพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 62⁷ ประกอบกับพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 มาตรา 3⁸ ได้ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการมอบหมาย

ในการดำเนินการตาม (4) ในส่วนที่เกี่ยวกับความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะดำเนินการเอง หรือมอบหมายให้หน่วยงานที่มีหน้าที่และอำนาจในการดำเนินการเป็นผู้ดำเนินการก็ได้

⁷ มาตรา 62 ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อำนาจการระดับสูงหรือเทียบเท่าลงมา มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในเรื่องที่มีใช่เป็นความผิดร้ายแรง ทั้งนี้ บรรดาที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมอบหมายให้คณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตดำเนินการแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ได้

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับเรื่องตามวรรคหนึ่ง ให้สำนักงานดำเนินการส่งเรื่องที่ได้รับไว้ให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเพื่อดำเนินการต่อไปภายในสามสิบวันนับแต่วันที่สำนักงานได้รับเรื่อง

การเทียบตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่งให้เกิดความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะวางหลักเกณฑ์การดำเนินการไต่สวนและการชี้มูลของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐและสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐให้สอดคล้องกับการดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ก็ได้

ในการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐดำเนินการตามกำหนดระยะเวลาที่กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

⁸ ตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551

มาตรา 3 “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แต่ไม่รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐดังต่อไปนี้

- (1) ผู้บริหารระดับสูง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- (2) ผู้พิพากษาและตุลาการ
- (3) พนักงานอัยการ

เรื่องกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดำรงตำแหน่งประเภทอำนวยการระดับสูงหรือเทียบเท่าลงมาว่ากระทำความผิด หรือกรณีกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดในเรื่องที่มีโทษเป็นความร้ายแรง ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการแทนได้

จึงสรุปได้ว่า ความหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐ (State Office) ที่อยู่ในอำนาจการพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ท. คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อำนวยการระดับสูงหรือเทียบเท่าลงมา มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในเรื่องที่มีโทษเป็นความผิดร้ายแรง ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้มอบหมายให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการแทน

3.4 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ท.

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ผู้ศึกษาได้แบ่งหัวข้อของการศึกษาออกเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ อำนาจหน้าที่โดยทั่วไป (General Authority) ของคณะกรรมการ ป.ป.ท. อำนาจหน้าที่ในการปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ และอำนาจหน้าที่ในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ

3.4.1 อำนาจหน้าที่โดยทั่วไปของคณะกรรมการ ป.ป.ท.

ตามมาตรา 17⁹ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ได้บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติตาม

(4) ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(5) เจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของศาล รัฐสภา องค์กรตามรัฐธรรมนูญ และองค์กรอิสระจากการควบคุมหรือกำกับของฝ่ายบริหารที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญ

(6) เจ้าหน้าที่ของรัฐในสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ในภาครัฐ

(7) เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งกระทำความผิดในลักษณะที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นสมควรดำเนินการ ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. หนด

(8) เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งร่วมกระทำความผิดกับบุคคลตาม (1) (2) (3) (4) (5) (6) และ (7)

⁹ มาตรา 17 ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) เสนอนโยบาย มาตรการ และแผนพัฒนาการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐต่อคณะรัฐมนตรี

(1/1) กำกับดูแลสำนักงานในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วม ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

พระราชบัญญัตินี้ ซึ่งจะเห็นได้ว่า มีการกำหนดกรอบอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ไว้อย่างชัดเจน ทั้งนี้ เนื่องจากพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 มีวัตถุประสงค์ (Object) ที่สำคัญเพื่อเป็นส่วนราชการของฝ่ายบริหารในการรับผิดชอบในการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล (Government Policy) ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตโดยตรง ทำให้รัฐบาลสามารถกำกับดูแลและผลักดันเพื่อให้การดำเนินการตามนโยบายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามเป้าหมายที่วางไว้ อีกทั้งยังเป็นศูนย์กลางประสานงานกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตในฝ่ายบริหารสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้บทบัญญัติดังกล่าว ได้ให้อำนาจแก่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงอันเป็นอำนาจหน้าที่ที่สำคัญในการปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ โดยหากข้อเท็จจริงใดมีมูลการกระทำ ความผิด ก็ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงและชี้มูลความผิดเกี่ยวกับการกระทำทุจริตในภาครัฐอีกด้วย

3.4.2 อำนาจในการปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

ตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ในการปราบปรามการทุจริตในภาครัฐไว้ 7 ประการ คือ

-
- (2) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการปรับปรุงกฎหมาย กฎข้อบังคับ หรือ มาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ
 - (3) เสนอแนะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการกำหนดตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งต้องยื่นบัญชี แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต
 - (4) ไต่สวนข้อเท็จจริงและชี้มูลเกี่ยวกับการกระทำการทุจริตในภาครัฐของเจ้าหน้าที่ของรัฐ
 - (5) ไต่สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งความเห็นส่งพนักงานอัยการเพื่อฟ้องคดีอาญาต่อ เจ้าหน้าที่ของรัฐ
 - (6) จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบด้วย
 - (7) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินการตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มอบหมาย
 - (8) ปฏิบัติการอื่นตามพระราชบัญญัตินี้ หรือการอื่นใดเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตใน ภาครัฐตามที่คณะรัฐมนตรีหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย”

3.4.2.1 อำนาจในการไต่สวนข้อเท็จจริงและชี้มูลเกี่ยวกับการกระทำทุจริตในภาครัฐ ตามมาตรา 17(4) และ(5) และมาตรา 18¹⁰ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ได้บัญญัติให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ท. ในการไต่สวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำทุจริตในภาครัฐ

และมาตรา 18 ได้บัญญัติให้อำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตามมาตรา 17(4) และ (5) เพิ่มเติม ซึ่งช่วยให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้รับทราบข้อมูลหรือข้อเท็จจริงตามที่มีการกล่าวหา (Arraignment) นั้นชัดเจนมากยิ่งขึ้น และนำมาประกอบการใช้อำนาจในการชี้มูลความผิด

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจหน้าที่ในการปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติมาตรา 17(4) และ(5) และมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ซึ่งมีอำนาจในการไต่สวนข้อเท็จจริงและชี้มูลเกี่ยวกับการกระทำการทุจริตในภาครัฐของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และหากเป็นกรณีมีการกระทำความผิดอาญารวมอยู่ด้วย (Criminal Offence) คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจในการไต่สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งความเห็นส่งพนักงานอัยการเพื่อฟ้องคดีอาญาต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ซึ่งในการไต่สวนข้อเท็จจริงดังกล่าว

¹⁰ มาตรา 18 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 17(4) และ (5) ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจดังต่อไปนี้ด้วย

(1) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีเอกสารหรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อไต่สวนหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(2) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีเอกสารหรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อไต่สวนหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(3) ดำเนินการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจออกหมายเพื่อเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ทำการหรือสถานที่อื่นใด รวมทั้งยานพาหนะของบุคคลใด ๆ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตกหรือในระหว่างเวลาที่มีการประกอบกิจการเพื่อตรวจสอบ ค้น ยึด หรืออายัด เอกสาร ทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐานอื่นใดซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ไต่สวนข้อเท็จจริง และหากยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จในเวลาดังกล่าวให้สามารถดำเนินการต่อไปได้จนกว่าจะแล้วเสร็จ

(4) ขอให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐให้ความช่วยเหลือสนับสนุนหรือเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ได้ตามความเหมาะสม โดยให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามที่ขอได้ตามสมควรแก่กรณี

คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจมอบหมายให้อนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ดำเนินการตามวรรคหนึ่งแทนได้ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจในการส่งหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีเอกสารหรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อไต่สวนหรือ เพื่อประกอบการพิจารณา หรือมีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจง เป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีเอกสารหรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อไต่สวนหรือเพื่อประกอบการพิจารณา หรือดำเนินการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจออกหมาย (Search Warrant) เพื่อเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ทำการหรือสถานที่อื่นใด รวมทั้งยานพาหนะของบุคคลใด ๆ ในเวลาระหว่างพระ อาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตกหรือในระหว่างเวลาที่มีการประกอบกิจการเพื่อตรวจสอบ ค้น ยึด หรืออายัด เอกสาร ทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐานอื่นใดซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ไต่สวนข้อเท็จจริง และหากยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จในเวลาดังกล่าวให้สามารถดำเนินการต่อไปได้จนกว่าจะแล้วเสร็จ หรือขอให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐให้ความช่วยเหลือสนับสนุนหรือ เข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ได้ตามความเหมาะสม โดยให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน ของรัฐปฏิบัติตามที่ขอได้ตามสมควรแก่กรณี

ซึ่งในการดำเนินการตามมาตรา 18 วรรคหนึ่ง คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจมอบหมาย ให้อุทธรณ์การ (Subcommittee) พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ดำเนินการแทนได้ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด¹¹ กล่าวคือ ในการไต่สวนข้อเท็จจริง คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจมอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษรให้อุทธรณ์การ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ดำเนินการแทนได้ ตามประกาศ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการ มอบหมายให้อุทธรณ์การ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ดำเนินการตามมาตรา 18 แห่ง พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 (ข้อ 1)

นอกจากนี้ ตามประกาศดังกล่าวข้างต้น ยังได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ให้อุทธรณ์การ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ดำเนินการแทน โดยในการดำเนินการตาม บทบัญญัติมาตรา 18(1) และ (2) นั้น ให้อุทธรณ์การ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ระบุ เหตุผลและประเด็นข้อซักถามที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกำหนดระยะเวลาที่ให้ดำเนินการไว้ด้วยตาม สมควร (ข้อ 3) การดำเนินการตามมาตรา 18(3) นั้น ให้อุทธรณ์การ พนักงาน ป.ป.ท. หรือ

¹¹ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การมอบหมายให้อุทธรณ์การ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ดำเนินการตามมาตรา 18 แห่ง พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2551. *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 128 (ตอนที่ 93 ก), วันที่ 21 ธันวาคม 2554. หน้า 41.

เจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ที่ได้รับมอบหมาย ยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจขอให้ออกหมายก่อนเข้าไปใน
 เลหสถาน สถานที่ทำการ หรือสถานที่อื่นใด รวมทั้งยานพาหนะของบุคคลใด แล้วแต่กรณี โดยให้
 ดำเนินการตามขั้นตอนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ข้อ 8) การดำเนินการตาม
 มาตรา 18(4) นั้น ให้อนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ที่ได้รับมอบหมาย จัดทำ
 หนังสือพร้อมรายละเอียด วิธีการ และแนวทางการดำเนินการเท่าที่จำเป็นแจ้งให้หน่วยงานของรัฐ
 หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐของหน่วยงานของรัฐทราบ (ข้อ 9)

3.4.2.1.1 กรณีที่ต้องทำการไต่สวนข้อเท็จจริง ตามมาตรา 23

สำหรับกรณีการไต่สวนข้อเท็จจริงนั้น ตามพระราชบัญญัติมาตรการของ
 ฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 มาตรา 23¹² ได้บัญญัติกรณีที่จะต้อง
 ทำการไต่สวนข้อเท็จจริง ซึ่งตามบทบัญญัติมาตรา 23 จะเห็นได้ว่า คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจ
 ในการไต่สวนข้อเท็จจริง เมื่อมีกรณีดังต่อไปนี้ 4 กรณี คือ

(1) เมื่อได้รับการกล่าวหาตามมาตรา 24 ซึ่งบทบัญญัติมาตรา 24 บัญญัติว่า
 “การกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐว่ากระทำการหรือเกี่ยวข้องกับการกระทำการทุจริตในภาครัฐ จะทำ
 ด้วยวาจาหรือทำเป็นหนังสือก็ได้” กรณีจึงเห็นได้ว่า การกล่าวหา (Allegation) เจ้าหน้าที่ของรัฐ
 กระทำการทุจริตในภาครัฐ หรือเกี่ยวข้องกับการกระทำการทุจริตในภาครัฐ สามารถกล่าวหาได้
 สองกรณี คือ กล่าวหาด้วยวาจาประการหนึ่ง หรือกล่าวหาเป็นหนังสืออีกประการหนึ่ง ซึ่งการ
 กล่าวหาด้วยวาจา ตามมาตรา 24 ได้บัญญัติว่า “ในกรณีกล่าวหาด้วยวาจา ให้พนักงาน ป.ป.ท.
 หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. บันทึกคำกล่าวหา และจัดให้ลงลายมือชื่อผู้กล่าวหา (Person Making the
 Allegation) ในบันทึกการกล่าวหา นั้นไว้ และในกรณีที่ผู้กล่าวหาไม่ประสงค์จะเปิดเผยตน
 ห้ามไม่ให้พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. เปิดเผยชื่อหรือที่อยู่ รวมทั้งหลักฐานอื่นใดที่
 เป็นการสำแดงตัวของผู้กล่าวหา” และการกล่าวหาเป็นหนังสือ ตามมาตรา 24 ได้บัญญัติว่า “ใน
 กรณีที่กล่าวหาเป็นหนังสือ ผู้กล่าวหาจะต้องลงชื่อและที่อยู่ของตน แต่หากผู้กล่าวหาจะไม่ลงชื่อ

¹² พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551

มาตรา 23 ภายใต้งบับมาตรา 25 และมาตรา 26 เมื่อมีกรณีดังต่อไปนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท.
 ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงโดยเร็ว ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

(1) เมื่อได้รับการกล่าวหาตามมาตรา 24

(2) เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดกระทำการทุจริตในภาครัฐ

(3) เมื่อได้รับเรื่องจากพนักงานสอบสวนตามมาตรา 30

(4) เมื่อได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง

บทบัญญัติตามวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลอื่นเป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือ
 ผู้สนับสนุนด้วย

และที่อยู่ของตนต้องระบุพฤติการณ์แห่งการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งถูกกล่าวหาและพยานหลักฐาน (Evidence) เบื้องต้นไว้ให้เพียงพอที่จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไปได้” ซึ่งเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้รับการกล่าวหาตามมาตรา 24 ดังกล่าวแล้ว ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจในการดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงตามมาตรา 23

(2) เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดกระทำการทุจริตในภาครัฐกรณีนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจในการไต่สวนข้อเท็จจริงโดยเร็วได้ หากคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นเองว่ามีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดกระทำการทุจริตในภาครัฐ

(3) เมื่อได้รับเรื่องจากพนักงานสอบสวนตามมาตรา 30 ซึ่งบทบัญญัติมาตรา 30 บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีการร้องทุกข์ (Complaint) หรือกล่าวโทษ (Accuse) ต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ อันเนื่องมาจากการกระทำการทุจริตในภาครัฐให้พนักงานสอบสวนส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษเพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไป ในกรณีนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจแจ้งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเสียก่อนและส่งสำนวนการสอบสวนให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ตามระยะเวลาที่กำหนด โดยคณะกรรมการ ป.ป.ท. จะถือว่าสำนวนการสอบสวนดังกล่าวทั้งหมดหรือบางส่วน เป็นสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ก็ได้” ซึ่งเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้รับเรื่องตามมาตรา 30 ดังกล่าว ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจในการดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงตามมาตรา 23 แต่อย่างไรก็ตาม ในมาตรา 30 วรรคสามได้บัญญัติเพิ่มเติมไว้ว่า “ในกรณีที่มีการกระทำความผิดทางอาญาอื่นที่มีใช้การกระทำการทุจริตในภาครัฐรวมอยู่ด้วยและคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่า หากให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีไปตามอำนาจหน้าที่จะเป็นประโยชน์กว่า จะส่งเรื่องคืนให้พนักงานสอบสวนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้รับเรื่องและขอให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไปก็ได้ โดยให้นำขั้นตอนและวิธีปฏิบัติต่าง ๆ ทั้งหมดที่ได้กำหนดไว้ตามวรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม และให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. สั่งจำหน่ายเรื่องนั้น ในกรณีนี้ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นสมควรจะแจ้งผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไปด้วยก็ได้” ดังนั้น หากคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าเรื่องตามมาตรา 30 ที่พนักงานสอบสวน (Inquiry Official) ส่งมานั้น มีการกระทำความผิดอาญาอื่นที่มีใช้การกระทำทุจริตในภาครัฐรวมอยู่ด้วยและหากให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีไปตามอำนาจหน้าที่จะเป็นประโยชน์กว่า คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะส่งเรื่องคืนไปยังพนักงานสอบสวนและขอให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไปก็ได้

(4) เมื่อได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง กรณีนี้คณะกรรมการ ป.ป.ท. สามารถดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงได้โดยเร็ว เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งเรื่องที่อยู่ในอำนาจการพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ให้ดำเนินการ

3.4.2.1.2 การดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง

ในการดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหาร ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 คณะกรรมการ ป.ป.ท. สามารถดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงได้ด้วยกระบวนการดังต่อไปนี้

(1) คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงด้วยตนเอง ตามมาตรา 23 กล่าวคือ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้รับการกล่าวหาหรือเรียนตามมาตรา 24 (มาตรา 23(1)) เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดกระทำการทุจริตในภาครัฐ (มาตรา 23(2)) เมื่อได้รับเรื่องจากพนักงานสอบสวนตามมาตรา 30 (มาตรา 23(3)) หรือเมื่อได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง (มาตรา 23(4))

(2) คณะกรรมการ ป.ป.ท. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงแทน ตามมาตรา 32 กล่าวคือ “คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงแทนก็ได้ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและระดับและตำแหน่งของผู้ถูกกล่าวหาด้วย” และตามมาตรา 32 วรรคสอง “คณะอนุกรรมการตามวรรคหนึ่งต้องแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่นั้น”

(3) คณะกรรมการ ป.ป.ท. มอบหมายให้เลขาธิการไต่สวนข้อเท็จจริงเบื้องต้นแทน ตามมาตรา 23/2 กล่าวคือ “ในการดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงตามมาตรา 23 คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจมอบหมายให้เลขาธิการไต่สวนข้อเท็จจริงเป็นเบื้องต้นแทนคณะกรรมการ ป.ป.ท. แล้วนำเสนอสำนวนต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาตามมาตรา 39 ต่อไป” และตามมาตรา 23/2 วรรคสอง “เลขาธิการอาจมอบหมายให้พนักงาน ป.ป.ท. ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่งก็ได้”

นอกจากนี้ ตามมาตรา 34 ได้ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ท. แต่งตั้งบุคคลเป็นที่ปรึกษา (Advisors) หรือผู้เชี่ยวชาญ (Experts) เพื่อให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือคณะกรรมการ ป.ป.ท. หรือคณะอนุกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงหรือดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มอบหมาย แล้วแต่กรณี โดยการแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด โดยให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา¹³

¹³ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญ. *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 128 (ตอนที่ 96 ก), วันที่ 30 ธันวาคม 2554. หน้า 54.

สำหรับกรณีคณะกรรมการ ป.ป.ท. จะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงแทนนั้น คณะอนุกรรมการจะต้องไม่มีคุณสมบัติต้องห้ามตามมาตรา 35¹⁴

และตามมาตรา 38 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้กรรมการ อนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. กระทำการใด ๆ อันเป็นการล่อลวงหรือขู่เข็ญ หรือให้สัญญากับผู้ถูกกล่าวหา หรือพยาน เพื่อจูงใจให้ผู้นั้นให้ถ้อยคำใด ๆ ในเรื่องที่ไต่สวนข้อเท็จจริง” เพื่อเป็นหลักประกันความโปร่งใสในการดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงของอนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. เพื่อจะทราบรายละเอียดและพิสูจน์เกี่ยวกับการทุจริตในภาครัฐของเจ้าหน้าที่ของรัฐ อีกทั้งกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงตามพระราชบัญญัตินี้ให้เปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหา (Alleged Culprit) ได้ชี้แจงข้อกล่าวหาและนำพยานหลักฐานมาแสดงประกอบการให้ถ้อยคำเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา ตามมาตรา 36 บัญญัติว่า “ในการไต่สวนข้อเท็จจริง ให้แจ้งข้อกล่าวหา (Indictments) แก่ผู้ถูกกล่าวหาทราบและกำหนดระยะเวลาตามสมควรที่ผู้ถูกกล่าวหาจะมาชี้แจงข้อกล่าวหาและแสดงพยานหลักฐานหรือนำพยานบุคคลมาให้ถ้อยคำประกอบการชี้แจง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด” และมาตรา 36 วรรคสอง “ในการชี้แจงข้อกล่าวหาและการให้ถ้อยคำ ผู้ถูกกล่าวหา มีสิทธินำพยานหลักฐานหรือบุคคลซึ่งผู้ถูกกล่าวหาไว้วางใจเข้าฟังการชี้แจงหรือให้ถ้อยคำของตนได้” และเมื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงเสร็จแล้ว

¹⁴ พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551

มาตรา 35 ห้ามมิให้แต่งตั้งบุคคลซึ่งมีเหตุดังต่อไปนี้เป็นอนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ในการไต่สวนข้อเท็จจริง

- (1) รู้เห็นเหตุการณ์ หรือเคยสอบสวนหรือพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวหาในฐานะอื่นที่มีใช้ในฐานะพนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. มาก่อน
- (2) มีส่วนได้เสียในเรื่องที่กล่าวหา
- (3) มีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา
- (4) เป็นผู้กล่าวหา หรือผู้ถูกกล่าวหา หรือเป็นคู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดานหรือพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดากับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา
- (5) มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดในฐานะญาติ หรือเป็นหุ้นส่วน หรือมีผลประโยชน์ร่วมกันหรือขัดแย้งกันทางธุรกิจกับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา

ผู้มีส่วนได้เสียจะคัดค้านอนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ซึ่งมีเหตุตามวรรคหนึ่งก็ได้ โดยยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. และให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. วินิจฉัยโดยพลัน ในระหว่างที่รอการวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ให้อนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ซึ่งถูกคัดค้านระงับการปฏิบัติหน้าที่ไว้พลางก่อน

ให้จัดทำสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงเสนอต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด (มาตรา 39)

ทั้งนี้ ในการดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง คณะกรรมการ ป.ป.ท. รวมถึงอนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง จะต้องปฏิบัติตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการไต่สวนข้อเท็จจริง พ.ศ. 2554 ซึ่งเป็นระเบียบที่กำหนดวิธีการไต่สวนข้อเท็จจริง การแจ้งข้อกล่าวหาและการชี้แจงข้อกล่าวหา การไต่สวนข้อเท็จจริง การจัดทำสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง (Summarize the File of Case) การพิจารณาข้อมูล การปฏิบัติหน้าที่ของคณะอนุกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริง และการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. เพื่อให้การดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงเป็นไปตามพระราชบัญญัติของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551¹⁵ นอกจากนี้ เพื่อให้การดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (Effectively) รวดเร็วยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต คณะกรรมการ ป.ป.ท. ยังได้ออกระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการมอบหมายให้เลขาธิการไต่สวนข้อเท็จจริงเบื้องต้นแทนคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ พ.ศ. 2559 อีกด้วย¹⁶

ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการไต่สวนข้อเท็จจริง พ.ศ. 2554 ประกอบไปด้วย 7 หมวด 62 ข้อ โดยจะขอสรุปอธิบายรายละเอียดแต่ละหมวดดังนี้

หมวด 1 บททั่วไป ในหมวดนี้จะบัญญัติถึงหลักการทั่วไป เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติรับเรื่องกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำกรทุจริตในภาครัฐ ให้ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง โดยเร็ว (ข้อ 5) โดยคณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการทำหน้าที่ในการไต่สวนข้อเท็จจริงแทน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับระดับและตำแหน่งของผู้ถูกกล่าวหาด้วย (ข้อ 6) รายละเอียดคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ และการปฏิบัติหน้าที่ของคณะอนุกรรมการ (ข้อ 7) การมอบหมายให้พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ดำเนินการแสวงหาข้อมูลและรวบรวม

¹⁵ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการไต่สวนข้อเท็จจริง พ.ศ. 2554. *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 128 (ตอนที่ 93 ก), วันที่ 21 ธันวาคม 2554. หน้า 28.

¹⁶ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการมอบหมายให้เลขาธิการไต่สวนข้อเท็จจริงเบื้องต้นแทนคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ พ.ศ. 2559. *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 133 (ตอนพิเศษ 245 ง), วันที่ 27 ตุลาคม 2559. หน้า 1.

พยานหลักฐาน เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือมูลความผิดเพียงพอที่จะสนับสนุนข้อกล่าวหาได้ โดยการมอบหมายให้มีคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษร (ข้อ 8 ถึงข้อ 9) การกำหนดหลักเกณฑ์การแต่งตั้งเป็นอนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ตลอดจนการให้ผู้มีส่วนได้เสียคัดค้าน (Reject) อนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. (ข้อ 10 ถึงข้อ 18) การกำหนดให้คณะอนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. เสนอเรื่องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. เพื่อดำเนินการตามมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2551 เพื่อสั่งพักราชการ พักงานหรือให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาในวักก่อน

หมวด 2 การแจ้งข้อกล่าวหาและการชี้แจงข้อกล่าวหา บทบัญญัติในหมวดนี้ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ท. เรียกผู้ถูกกล่าวหามาพบเพื่อแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ โดยให้ออกาสผู้ถูกกล่าวหาที่จะชี้แจงข้อกล่าวหา (Clarify the Allegations) และแสดงพยานหลักฐานประกอบการชี้แจง (ข้อ 22) การแจ้งข้อกล่าวหาทางไปรษณีย์ (ข้อ 23) การอนุญาตให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงข้อกล่าวหา เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาที่กำหนดให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงข้อกล่าวหาแล้ว (ข้อ 24) การชี้แจงข้อกล่าวหาจะทำเป็นหนังสือหรือจะมาชี้แจงด้วยวาจาก็ได้ (ข้อ 25) อำนาจในการตัดพยานหลักฐานที่ไม่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่กล่าวหาหรือเป็นการพุ่มพวยหรือประวิงให้ชักช้า (ข้อ 26)

หมวด 3 การไต่สวนข้อเท็จจริง บทบัญญัติในหมวดนี้จะกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการในการไต่สวนข้อเท็จจริง ซึ่งจะใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ เช่น ในการไต่สวนข้อเท็จจริงห้ามบุคคลที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ในการไต่สวนข้อเท็จจริง (ข้อ 28) การถอนคำกล่าวหา ไม่ตัดอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ที่จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไป (ข้อ 29) การให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการแสวงหาข้อมูลและรวบรวมพยานหลักฐานใด ๆ นอกเหนือจากพยานหลักฐานของผู้กล่าวหาและผู้ถูกกล่าวหาก็ได้ (ข้อ 30) การห้ามกระทำการใด ๆ อันเป็นการล่อลวงหรือขู่เข็ญ หรือให้สัญญากับผู้ถูกกล่าวหาหรือพยาน (Witness) เพื่อจูงใจให้ผู้นั้นให้ถ้อยคำใด ๆ ในเรื่องที่ไต่สวนข้อเท็จจริง (ข้อ 31) การสอบปากคำพยาน (ข้อ 34 ถึงข้อ 36) การงดการแสวงหาข้อเท็จจริงหรือรวบรวมพยานหลักฐาน (ข้อ 37) การตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน (Assets and Liabilities) ของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหา (ข้อ 38 ถึงข้อ 40)

หมวด 4 การจัดทำสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง บทบัญญัติในหมวดนี้ได้กำหนดรายละเอียดและรูปแบบในการจัดทำสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง เพื่อเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ท. (ข้อ 41 ถึงข้อ 43)

หมวด 5 การพิจารณาชี้มูล ในหมวดนี้ได้กำหนดระยะเวลาในการพิจารณาสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง โดยให้ประธานกรรมการนำสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงเข้าสู่

การประชุมของคณะกรรมการ ป.ป.ท. เพื่อพิจารณาภายใน 30 วันนับแต่วันได้รับสำนวน (ข้อ 44) คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจสั่งให้มีการไต่สวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติมหรือตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อไต่สวนข้อเท็จจริงใหม่ก็ได้ (ข้อ 45) การกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ซึ่มีอำนาจกล่าวหาว่ามีมูลหรือไม่ ถ้าไม่มีมูล ให้ข้อกล่าวหาที่ตกไป และแจ้งให้ผู้กล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหา ผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยเร็ว ถ้ามีมูลความผิดทางวินัย ให้ประธานกรรมการส่งเรื่อง พร้อมทั้งความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นเพื่อดำเนินการต่อไป และถ้าเรื่องที่มีมูลนั้นเป็นความผิดทางอาญาด้วย ให้ส่งเรื่องพร้อมทั้งสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง รายงาน เอกสาร และความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ให้พนักงานอัยการ (Prosecutor) ดำเนินคดีต่อไป (ข้อ 46)

หมวด 6 การปฏิบัติหน้าที่ของคณะอนุกรรมการ บทบัญญัติในหมวดนี้จะกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ปฏิบัติหน้าที่ของคณะอนุกรรมการ เช่น การแจ้งคำสั่งอนุกรรมการให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ (ข้อ 47 ถึงข้อ 48) การประชุมคณะอนุกรรมการ (ข้อ 49 ถึงข้อ 51) การปฏิบัติหน้าที่ของคณะอนุกรรมการในการไต่สวนข้อเท็จจริง (ข้อ 52 ถึงข้อ 57)

หมวด 7 การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. บทบัญญัติในหมวดนี้ได้กำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. เช่น การดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน (ข้อ 58 ถึงข้อ 59) การตรวจสอบเบื้องต้น คำกล่าวหา คำร้องทุกข์ คำกล่าวโทษ หรือคำร้องเรียน (Complaint) รวมทั้งเอกสารหลักฐานต้นเรื่อง ข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อกำหนดระยะเวลาและวิธีการในการแสวงหาข้อมูลและรวบรวมพยานหลักฐานให้ดำเนินไปด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรมมากที่สุด (ข้อ 60) การรายงานผลการดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. โดยเร็ว (ข้อ 61) การให้พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. มีอำนาจตามมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 (ข้อ 62)

3.4.2.2 อำนาจในการเข้าถึงข้อมูลเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตในภาครัฐ

ในการดำเนินการปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ คณะกรรมการ ป.ป.ท. สามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกกล่าวหาหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องในเรื่องที่กล่าวหาตามที่มาตรา 19¹⁷ ได้

¹⁷ พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551

มาตรา 19 เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะแจ้งให้หน่วยงานใดดำเนินการจัดให้กรรมการ เลขานุการ หรืออนุกรรมการหรือพนักงาน ป.ป.ท. ซึ่งได้รับมอบหมายให้ไต่สวนข้อเท็จจริง เข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกกล่าวหา หรือบุคคลอื่นที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าจะ

ให้อำนาจไว้ ซึ่งตามบทบัญญัติดังกล่าว คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจแจ้งให้หน่วยงานใด ๆ ดำเนินการจัดให้กรรมการ เลขานุการ หรืออนุกรรมการหรือพนักงาน ป.ป.ท. ซึ่งได้รับมอบหมาย ให้ไต่สวนข้อเท็จจริง เข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกกล่าวหาหรือบุคคลอื่นที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าจะ เกี่ยวข้องในเรื่องที่กล่าวหา เพื่อประโยชน์ในการไต่สวนข้อเท็จจริง หรือเพื่อประโยชน์ในการ พิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ดังนั้น อำนาจในการเข้าถึงข้อมูลดังกล่าว จึงเป็นการให้อำนาจ คณะกรรมการ ป.ป.ท. เพื่อประโยชน์ในการปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

ในการเข้าถึงข้อมูล (Access to Information) ตามมาตรา 19 นั้น คณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้วางหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กรรมการ เลขานุการ อนุกรรมการ หรือพนักงาน ป.ป.ท. จะขอเข้าถึงข้อมูลของหน่วยงานใด โดยได้ออกเป็นระเบียบคณะกรรมการ ป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตในภาครัฐว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเข้าถึงข้อมูลตาม กฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2555¹⁸ เพื่อ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเข้าถึงข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวกับผู้ถูกกล่าวหาหรือ บุคคลอื่นที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าจะเกี่ยวข้องกับการทุจริตในภาครัฐของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ตามระเบียบนี้ “ข้อมูล” (Data) หมายความว่า สิ่งที่มีสื่อความหมายให้รู้เรื่องราว ข้อเท็จจริง หรือสิ่งใด ๆ เกี่ยวกับผู้ถูกเข้าถึงข้อมูล ไม่ว่าจะการสื่อความหมายนั้นจะทำได้โดยสภาพ ของสิ่งนั้นเองหรือโดยผ่านวิธีการใด ๆ และไม่ว่าจะได้จัดทำไว้ในรูปของเอกสาร แฟ้ม รายงาน หนังสือ แผนผัง แผนที่ ภาพวาด ภาพถ่าย ฟิล์ม การบันทึกภาพหรือเสียง การบันทึกโดยเครื่อง คอมพิวเตอร์ หรือวิธีอื่นใดที่ทำให้สิ่งที่ยังบันทึกไว้ปรากฏได้

นอกจากนี้ในระเบียบดังกล่าว ยังกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดทำขออนุมัติในการ เข้าถึงข้อมูล ซึ่งต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ ของผู้ถูกเข้าถึงข้อมูลที่ ต้องการเข้าถึง เหตุผล (Reason) ความจำเป็นที่ต้องเข้าถึงข้อมูล และยังกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับ

เกี่ยวข้องในเรื่องที่กล่าวหาเพื่อประโยชน์ในการไต่สวนข้อเท็จจริงหรือเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาของ คณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้

หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กรรมการ เลขานุการ อนุกรรมการ หรือพนักงาน ป.ป.ท. จะขอเข้าถึง ข้อมูลของหน่วยงานใดตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนดแต่ต้องอยู่ภายใต้ บังคับของกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานนั้น

¹⁸ ระเบียบคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การเข้าถึงข้อมูลตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2555. *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 129 (ตอนที่ 123 ก), วันที่ 21 ธันวาคม 2555. หน้า 15.

การดำเนินการเข้าถึงข้อมูล การเก็บรักษาและใช้ประโยชน์ของข้อมูล และการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่ได้อำนวยความสะดวกหรือให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ขอเข้าถึงข้อมูล

3.4.2.3 อำนาจในการแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาสั่งพักราชการ พักงานหรือให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ไว้ก่อน

ในการดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง มีความจำเป็นที่จะต้องแสวงหา รวบรวม และดำเนินการอื่นใด เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน ซึ่งหากเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาวยังอยู่ในตำแหน่งหน้าที่ต่อไป จะเป็นอุปสรรคต่อการไต่สวนข้อเท็จจริง คณะกรรมการ ป.ป.ท. จึงมีอำนาจในการแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาสั่งพักราชการ (Administrative leave) พักงานหรือให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ได้ตามมาตรา 37 “ก่อนที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดกระทำการทุจริตในภาครัฐ ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติว่าการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาวยังอยู่ในตำแหน่งหน้าที่ต่อไป จะเป็นอุปสรรคต่อการไต่สวนข้อเท็จจริง สมควรสั่งพักราชการ พักงานหรือให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาอนั้นไว้ก่อน ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาดำเนินการสั่งพักราชการ พักงานหรือให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่แล้วแต่กรณีตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลที่ใช้บังคับแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาอนั้น”

เมื่อผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาได้รับแจ้งดังกล่าวแล้ว ให้ดำเนินการตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ท. โดยการออกคำสั่งพักราชการ พักงานหรือให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่แล้วแต่กรณี แต่หากผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการ ป.ป.ท. สามารถเสนอเรื่องต่อนายกรัฐมนตรี (Prime Minister) เพื่อพิจารณาชี้ขาดได้ ตามมาตรา 37 วรรคสอง “ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตามวรรคหนึ่ง ให้เสนอเรื่องต่อนายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลเพื่อพิจารณา เมื่อนายกรัฐมนตรีวินิจฉัยประการใด ให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการไปตามคำวินิจฉัยนั้น”

3.4.2.4 อำนาจในการชี้มูลความผิดทางวินัย

เมื่อคณะอนุกรรมการไต่สวน หรือพนักงาน ป.ป.ท. ได้ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงแล้วเสร็จ และได้จัดทำสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ท. เพื่อให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้พิจารณาวินิจฉัยแล้ว ตามมาตรา 39 ในขั้นตอนนี้จะเป็นอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ในการชี้มูลความผิดตามมาตรา 40¹⁹

¹⁹ พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551

กรณีนี้จะเห็นได้ว่า เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหา ได้กระทำการทุจริตในภาครัฐ และการกระทำความผิดดังกล่าวมีมูลความผิดทางวินัย (Discipline) คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะส่งเรื่องไปยังหน่วยงานต้นสังกัดของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาเพื่อดำเนินการทางวินัย (Disciplinary proceedings) ซึ่งการดำเนินการทางวินัยนั้นให้ดำเนินการ ตามมาตรา 41²⁰

โดยให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนจะต้องลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตามที่ได้รับแจ้ง และหากผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนละเลยไม่ดำเนินการลงโทษทางวินัย จะมีผลตามมาตรา 42 บัญญัติไว้ กล่าวคือ “ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ใดละเลยไม่ดำเนินการตามมาตรา 41 ให้ถือว่าผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้นั้นกระทำความผิดวินัยหรือกฎหมายตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา นั้น ๆ ”

หากผู้ถูกกล่าวหาที่ถูกลงโทษตามมาตรา 41 ไม่เห็นด้วยกับคำสั่งลงโทษ สามารถดำเนินการอุทธรณ์ (Appeal) คำสั่งลงโทษดังกล่าวได้ ตามมาตรา 44 กล่าวคือ “ผู้ถูกกล่าวหาที่ถูกลงโทษตามมาตรา 41 จะใช้สิทธิอุทธรณ์ดุลพินิจในการกำหนดโทษของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลสำหรับผู้ถูกกล่าวหา นั้น ๆ ก็ได้ ทั้งนี้ ต้องใช้สิทธิดังกล่าวภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่งดังกล่าว”

3.4.2.5 อำนาจในการชี้มูลความผิดทางอาญา

มาตรา 40 เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดกระทำการทุจริตในภาครัฐ และเป็นกรณีมีมูลความผิดทางวินัย ให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่พร้อมทั้งความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาหรือ ผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้น เพื่อพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก ในการพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหา ให้ถือว่ารายงาน เอกสาร และความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ท. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัย ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา นั้น ๆ แล้วแต่กรณี

สำหรับผู้ถูกกล่าวหาซึ่งไม่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัย เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาดังกล่าวได้กระทำความผิดในเรื่องที่ถูกกล่าวหา ให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่พร้อมทั้งความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

²⁰ มาตรา 41 เมื่อได้รับรายงานตามมาตรา 40 ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนพิจารณาลงโทษภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องและให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนส่งสำเนาคำสั่งลงโทษดังกล่าวไปให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ออกคำสั่ง

เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดกระทำการทุจริตในภาครัฐแล้ว หากเป็นกรณีที่มีความผิดที่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้กระทำการทุจริตในภาครัฐดังกล่าวมีความผิดทางอาญาด้วย คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะส่งเรื่องพร้อมทั้งสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง และความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ไปยังพนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการพิจารณา มีความเห็น และนำคดีขึ้นสู่ศาลเพื่อพิจารณาต่อไป ตามมาตรา 45²¹

แต่ในกรณี ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจของศาลทหาร (Military Court) ในการดำเนินคดีอาญา ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ส่งเรื่องพร้อมทั้งสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง และความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ไปยังอัยการทหาร ตามมาตรา 47 กล่าวคือ “กรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร ในการดำเนินคดีอาญาตามมาตรา 45 และ มาตรา 46 ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของอัยการทหาร (Judge Advocate) ในกรณีเช่นนั้นอำนาจของอัยการสูงสุดตามมาตรา 45 วรรคสาม ให้เป็นอำนาจของเจ้ากรมพระธรรมนูญ”

3.4.2.6 อำนาจในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน

นอกจากคณะกรรมการ ป.ป.ท. จะมีอำนาจในการไต่สวนข้อเท็จจริง กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการทุจริตในภาครัฐแล้ว หากมีกรณีที่เห็นสมควร คณะกรรมการ ป.ป.ท. ยังมีอำนาจในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหา ตามมาตรา 48²² ด้วย โดยหากเป็น

²¹ มาตรา 45 ในกรณีที่การกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา 40 เป็นความผิดทางอาญาด้วย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ส่งเรื่องพร้อมทั้งสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง รายงาน เอกสารและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ให้พนักงานอัยการดำเนินคดีต่อไป โดยให้ถือว่าการดำเนินการและสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. เป็นการสอบสวนและสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในกรณีที่พนักงานอัยการมีความเห็นว่าข้อเท็จจริง รายงาน เอกสาร หรือความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ที่ได้รับยังไม่สมบูรณ์พอที่จะดำเนินคดีได้ ให้พนักงานอัยการแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ทราบเพื่อไต่สวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติม โดยให้ระบุข้อที่ไม่สมบูรณ์นั้นให้ครบถ้วนในคราวเดียวกัน ในกรณีจำเป็นคณะกรรมการ ป.ป.ท. จะร่วมกับอัยการสูงสุดตั้งคณะทำงานร่วมกันเพื่อไต่สวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติมก็ได้

ในกรณีที่พนักงานอัยการเห็นควรสั่งไม่ฟ้อง แต่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติยืนยันให้ฟ้องให้ส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดวินิจฉัย คำวินิจฉัยของอัยการสูงสุดให้เป็นที่สุด

บทบัญญัติในมาตรานี้ให้นำมาใช้บังคับในกรณีที่พนักงานอัยการยื่นอุทธรณ์ ฎีกา หรือถอนฟ้องถอนอุทธรณ์ ถอนฎีกา โดยอนุโลม

²² มาตรา 48 ในการไต่สวนข้อเท็จจริง ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นควรตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหา และเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นต้องยื่น

บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินไว้ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ขอความร่วมมือจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ส่งบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นไว้มาให้ตรวจสอบได้

กรณี que เจ้าหน้าทีของรัฐผู้ถูกกล่าวหาต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ขอบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกกล่าวหาจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. มาตรวจสอบ แต่หากเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้เป็นผู้ที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน (Assets and Liabilities) ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในกรณีนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้

3.4.2.7 อำนาจในการแจ้งให้ดำเนินการยกเลิกหรือเพิกถอนการอนุมัติ อนุญาต ออกเอกสารสิทธิ ให้สิทธิประโยชน์ หรือการสั่งการใด ๆ ที่ออกโดยมิชอบ

บทบัญญัติมาตรา 49²³ ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ท. ในการแจ้งให้หน่วยงานยกเลิกหรือเพิกถอนการอนุมัติ อนุญาต ออกเอกสารสิทธิ ให้สิทธิประโยชน์ หรือการสั่งการใด ๆ อันเป็นขั้นตอนกระบวนการที่เกิดขึ้นภายหลังจากการชี้มูลความผิดการกระทำทุจริตในภาครัฐ โดยมีเจตนารมณ์เพื่อให้ผลของการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกกล่าวหา ไม่ว่าจะเป็นการอนุมัติ อนุญาต ออกเอกสารสิทธิ ให้สิทธิประโยชน์ หรือการสั่งการใด ๆ ที่ออกมาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรืออาจทำให้เสียหายแก่ทางราชการ ถูกยกเลิกหรือเพิกถอน ไม่มีผลใช้บังคับได้ต่อไป

แต่ถ้าเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้ที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินไว้ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตามรายการและภายในเวลาที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนดได้

ในการไต่สวนตามวรรคหนึ่งหรือในกรณีอื่นใดที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหา ร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติให้ส่งเรื่องทั้งหมดพร้อมทั้งสำนวนการไต่สวนและเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป ในกรณีเช่นนั้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะถือเอาสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. เป็นสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยจะไต่สวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติมด้วยหรือไม่ก็ได้

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนแล้วเห็นว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นมิได้ร่ำรวยผิดปกติหรือมิได้มีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ แต่มีกรณีต้องดำเนินการเกี่ยวกับการทุจริตในภาครัฐคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะส่งเรื่องคืนให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ หรือจะไต่สวนและชี้มูลตามอำนาจหน้าที่ของตนต่อไปก็ได้

²³ มาตรา 49 ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติว่าข้อกล่าวหาใดมีมูลนอกจากดำเนินการตามมาตรา 40 หรือมาตรา 45 แล้ว หากปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาได้อนุมัติ อนุญาตออกเอกสารสิทธิ ให้สิทธิประโยชน์ หรือการสั่งการใด ๆ แก่บุคคลใดโดยมิชอบ หรืออาจเป็นเหตุให้เสียหายแก่ทางราชการ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. แจ้งให้หัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการสั่งยกเลิกหรือเพิกถอนการอนุมัติ อนุญาต ออกเอกสารสิทธิ ให้สิทธิประโยชน์ หรือการสั่งการใด ๆ นั้น ต่อไปด้วย

3.4.2.8 อำนาจในการดำเนินการต่อ กรณีผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ บทบัญญัติมาตรา 50²⁴ เป็นหลักการที่อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ท. สามารถดำเนินการได้สวนข้อเท็จจริงเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาต่อไปได้ แม้ภายหลังเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นจะได้พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐแล้วก็ตาม หากเรื่องกล่าวหาในคณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้มีมติรับไว้พิจารณา (Accepted) ตามพระราชบัญญัตินี้ นอกจากนี้ยังกำหนดระยะเวลาในการใช้อำนาจดังกล่าวได้ภายในระยะเวลาไม่เกินห้าปี ซึ่งในการดำเนินการตามบทบัญญัตินี้แบ่งออกเป็นสองกรณี กล่าวคือ กรณีที่หนึ่ง หากคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติรับเรื่องกล่าวหาไว้พิจารณา ก่อนที่ผู้ถูกกล่าวหาจะพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสองปีนับแต่วันที่ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และกรณีที่สอง หากคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติรับเรื่องกล่าวหาไว้พิจารณา ภายหลังจากที่ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไปแล้ว แต่ยังไม่เกินห้าปี คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสองปีนับแต่วันที่มีการกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น และหากต่อมาคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำการทุจริตในภาครัฐ ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน ผู้ถูกกล่าวหาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไปได้เสมือนว่าผู้นั้นยังเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และหากกรณีที่มีการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นความผิดทางอาญาด้วย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการตามมาตรา 45 ซึ่งหมายถึง การดำเนินคดีทางอาญาต่อไป (Criminal Proceedings)

3.4.3 อำนาจในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐและมาตรการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ

3.4.3.1 อำนาจของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

²⁴ มาตรา 50 เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดถูกกล่าวหาว่ากระทำการทุจริตในภาครัฐ และคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติรับไว้พิจารณาตามพระราชบัญญัตินี้ แม้ภายหลังเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นจะพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไปแล้วด้วยเหตุอื่น ไม่เกินห้าปี นอกจากตาย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจดำเนินการต่อไปได้ แต่ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสองปีนับแต่วันที่ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือวันที่มีการกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นในกรณีที่มีการกล่าวหา เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาตามวรรคหนึ่งกระทำการทุจริตในภาครัฐ ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไปได้เสมือนว่าผู้นั้นยังเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และในกรณีที่การกระทำความผิดดังกล่าวเป็นความผิดทางอาญาด้วย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการตามมาตรา 45

บทบัญญัติมาตรา 51²⁵ ให้อำนาจสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) ในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

บทบัญญัติดังกล่าว จะเห็นได้ว่า สำนักงาน ป.ป.ท. มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการ ตลอดจนสนับสนุนและอำนวยความสะดวกการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสานงาน (Coordinate) และให้ความร่วมมือกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และให้ความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต รวบรวมเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริต จัดให้มีการร่วมมือกับองค์กรอื่นเพื่อศึกษาอบรมและพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริต

²⁵ มาตรา 51 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเป็นส่วนราชการมีฐานะเป็นกรมที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงหรือทบวง โดยมีเลขาธิการเป็นผู้รับผิดชอบขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่ควบคุมดูแลและรับผิดชอบการปฏิบัติราชการของสำนักงานต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและเจ้าหน้าที่ในสำนักงาน โดยมีรองเลขาธิการเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการ

สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) รับผิดชอบในงานธุรการของคณะกรรมการ ป.ป.ท. รวมตลอดที่สนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ท. เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(2) ประสานงานและให้ความร่วมมือกับส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐอื่นที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริต

(3) ประสานงานและให้ความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(3/1) ดำเนินการเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต รวมตลอดทั้งรณรงค์ให้ความรู้ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส รวมทั้งเสริมสร้างทัศนคติ และค่านิยมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริตทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน

(4) รวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริต

(5) จัดให้มีหรือให้ความร่วมมือกับองค์กรอื่นในการศึกษาอบรมและพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริต

(6) ปฏิบัติการอื่นตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น หรือตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มอบหมาย

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ใน (3) ให้สำนักงานหารือและทำความตกลงร่วมกันกับสำนักงาน ป.ป.ช.

ในการดำเนินการตาม (3/1) ถ้าคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้กำหนดมาตรการและกลไกที่เกี่ยวข้องไว้ ให้สำนักงานให้ความร่วมมือและดำเนินการให้สอดคล้องกับมาตรการและกลไกดังกล่าว”

นอกจากการปราบปรามการทุจริตในภาครัฐแล้ว กลไกสำคัญที่จะช่วยทำให้ปัญหาการทุจริตในวงราชการลดน้อยลง จึงต้องให้ความสำคัญด้วยสร้างการมีส่วนร่วม (Participation) ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตไม่ให้เกิดขึ้น โดยตามยุทธศาสตร์สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) พ.ศ. 2560 – 2564 แนวทางการดำเนินงานด้านการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ สำนักงาน ป.ป.ท. เป็นหน่วยงานในการกำหนดมาตรการ กลไกและแนวทางในการป้องกันการทุจริต เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐดำเนินการ โดยมีการติดตามประเมินผล (Evaluation) อย่างต่อเนื่อง ซึ่งแนวทางในการดำเนินงานด้านการป้องกันการทุจริต มีดังนี้²⁶

(1) เน้นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และสร้างจิตสำนึกให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยใช้การกระตุ้นผ่านหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคม สำนักงาน ป.ป.ท. ต้องมีบทบาทเป็นผู้กำหนดกรอบแนวทาง รูปแบบในการดำเนินการและสนับสนุนงบประมาณให้องค์กรไปดำเนินการ โดยสำนักงาน ป.ป.ท. มีระบบติดตามประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ

(2) ศึกษา วิจัย ปรับปรุง และเสนอแนะเพื่อการพัฒนา ปรับปรุงเครื่องมือ มาตรการทางกฎหมาย และระเบียบ ที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาการทุจริต และเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาการทุจริต เพื่อลดโอกาสการทุจริต

(3) นำกลไกการขับเคลื่อนต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้ว เช่น ศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (ศอตช.) / ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (สบท.) / ศูนย์ดำรงธรรม และคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด มาร่วมบูรณาการและประสานความร่วมมือในการขับเคลื่อนการทำงานภาครัฐให้อยู่ในกรอบธรรมาภิบาล และใช้มาตรการทางปกครองและวินัยกำกับการปฏิบัติ

(4) ควรดำเนินการต่อยอดและพัฒนาเครือข่ายใน 5 ภาคส่วน คือ 1) เครือข่ายภาคราชการ 2) เครือข่ายภาคประชาชน 3) เครือข่ายเยาวชน 4) เครือข่ายสื่อมวลชน และ 5) เครือข่ายภาคเอกชน โดยต้องมีการพัฒนาความสัมพันธ์และต่อยอดขับเคลื่อนงานด้านการป้องกันการทุจริตร่วมกันอย่างชัดเจน

(5) งานการคุ้มครองพยานและการข่าว

1) การคุ้มครองพยาน (Witness Protection) เน้นการคุ้มครองพยานเบื้องต้น โดยจะต้องดำเนินการเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างรวดเร็ว

2) งานการข่าว ข้อมูลด้านการข่าวจะต้องมีความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล โดยสำนักงาน ป.ป.ท. จะต้องเป็นศูนย์ข้อมูลกลางของประเทศในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

²⁶ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงาน ป.ป.ท.. (2560). *ยุทธศาสตร์สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) พ.ศ. 2560 – 2564*. หน้า 19.

ในภาครัฐ และเชื่อมโยงข้อมูลกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจะต้องพัฒนาระบบงานการข่าวให้มีประสิทธิภาพ

ในปัจจุบัน สำนักงาน ป.ป.ท. ได้ดำเนินการลงนามในบันทึกข้อตกลง (Memorandum) และจัดการอบรมให้ความรู้แก่หน่วยงานต่าง ๆ ไปแล้วหลายโครงการ เช่น การลงนามในบันทึกข้อตกลงระหว่างสำนักงาน ป.ป.ท. กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ว่าด้วยการประสานความร่วมมือทางด้านวิชาการและด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ²⁷ การลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการดำเนินงานโครงการนำร่องระบบเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรมต้นแบบระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง²⁸ การลงนามในข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสำนักงาน ป.ป.ท. กับสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในการเข้ามีส่วนร่วมจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอน “คบเด็กสร้างชาติ โตไปไม่โกง” โดยจะสนับสนุนการอบรมครูพี่เลี้ยง การผลิตสื่อการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อให้เด็กและเยาวชนในระดับปฐมวัย “รู้รักษาความดี มีจิตสาธารณะ เอาชนะคอร์รัปชัน” รวมทั้งจะมอบหมายให้สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ โดยศูนย์สาธารณะประโยชน์และประชาสังคมเป็นผู้ดำเนินการสำรวจ ศึกษา และวิจัยปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในมิติต่างๆ²⁹ ลงนามในข้อตกลงความร่วมมือโครงการโรงเรียนสีขาว หลักสูตร “โตไปไม่โกง” ระหว่างสำนักงาน ป.ป.ท. กับกรุงเทพมหานคร โดยสำนักงาน ป.ป.ท. จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร “โตไปไม่โกง” และสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมตามหลักสูตรและขยายผลให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อให้เด็กและเยาวชน “รู้รักษา ความดี มีจิตสาธารณะ เอาชนะคอร์รัปชัน” โดยกรุงเทพมหานครจะให้ความร่วมมือสนับสนุนให้บุคลากรและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามหลักสูตร³⁰ ลงนามในบันทึก

²⁷ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ. (2018). *บันทึกข้อตกลงระหว่างสำนักงาน ป.ป.ท. กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

http://www.pacc.go.th/pacc_website/uploads/files/MOU/tn-8-254.jpg. [2562, 1 กรกฎาคม].

²⁸ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ. (2018). *บันทึกข้อตกลงระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

http://www.pacc.go.th/pacc_website/uploads/files/MOU/DXC.pdf. [2562, 1 กรกฎาคม].

²⁹ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ. (2018). *ข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสำนักงาน ป.ป.ท. กับสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

http://www.pacc.go.th/pacc_website/uploads/files/MOU/tn-7-380.jpg. [2562, 1 กรกฎาคม].

³⁰ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ. (2018). *ข้อตกลงความร่วมมือโครงการโรงเรียนสีขาว หลักสูตร “โตไปไม่โกง” ระหว่างสำนักงาน ป.ป.ท. กับกรุงเทพมหานคร* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.pacc.go.th/pacc_website/uploads/files/MOU/tn-8-254.jpg. [2562, 1 กรกฎาคม].

ข้อตกลงว่าด้วยการขอใช้ประโยชน์ข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรจากฐานข้อมูลทะเบียนกลางด้วยระบบคอมพิวเตอร์โดยวิธีจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ระหว่างสำนักงาน ป.ป.ท. กับสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง³¹ เป็นต้น

นอกจากนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ท. ยังมีอำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้น คณะหนึ่งเพื่อให้คำแนะนำ (Suggestion) ช่วยเหลือ และร่วมมือกันดำเนินการกับสำนักงาน ป.ป.ท. ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต รวมตลอดทั้งรณรงค์ให้ความรู้ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส รวมทั้งเสริมสร้างทัศนคติ และค่านิยม (Values) เกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริตทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ตามมาตรา 51/2³²

ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้ออกระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ว่าด้วยหลักเกณฑ์การแต่งตั้งผู้แทนจากภาคเอกชนและภาคประชาสังคม และผู้ทรงคุณวุฒิ ในคณะกรรมการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการต่อต้านการทุจริต พ.ศ. 2561 ให้มีผู้แทนจากภาคเอกชนและภาคประชาสังคม และผู้ทรงคุณวุฒิ ได้เข้ามาเป็นกรรมการ เพื่อร่วมกันทำงานกับสำนักงาน ป.ป.ท. โดยได้กำหนดคุณสมบัติและลักษณะ

³¹ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ. (2018). *บันทึกข้อตกลงว่าด้วยการขอใช้ประโยชน์ข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรจากฐานข้อมูลทะเบียนกลางด้วยระบบคอมพิวเตอร์โดยวิธีจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ระหว่างสำนักงาน ป.ป.ท. กับสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.pacc.go.th/pacc_website/uploads/files/MOU/tn-6-334.pdf. [2562, 1 กรกฎาคม].

³² พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551

มาตรา 58/2 ในการดำเนินการตามมาตรา 51 วรรคสอง (3/1) ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเพื่อให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และร่วมมือกันดำเนินการกับสำนักงาน

คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งให้ประกอบด้วยเลขาธิการเป็นประธานกรรมการ รองเลขาธิการ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมอบหมาย ผู้แทนจากภาคเอกชนและภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ไม่เกินสี่คน และผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกินสามคนเป็นกรรมการ โดยให้เลขาธิการแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานเป็นเลขานุการหนึ่งคน และผู้ช่วยเลขานุการไม่เกินสองคน

การแต่งตั้งผู้แทนจากภาคเอกชนและภาคประชาสังคม และผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตราสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด โดยให้ผู้แทนจากภาคเอกชนและภาคประชาสังคม และผู้ทรงคุณวุฒิ มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี

ให้ประธานกรรมการและกรรมการตามมาตราสอง ได้รับเบี้ยประชุมและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ต้องห้ามการเป็นกรรมการ ขั้นตอนการดำเนินการคัดเลือก โดยคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจในการตีความและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบังคับตามระเบียบนี้

3.4.3.2 อำนาจในการคุ้มครองบุคคลเบื้องต้น

ในกระบวนการยุติธรรม (Justice Process) คดีเกี่ยวกับการทุจริตในภาครัฐเป็นคดีอาญาที่ต้องค้นหาความจริงด้วยการพิสูจน์ประจักษ์พยานหลักฐานต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทำให้การของพยานบุคคล แต่เนื่องจากในกรณีผู้กระทำผิดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นผู้มีตำแหน่งและใช้อำนาจรัฐ ทำให้ไม่มีใครกล้ามาเป็นพยาน เพราะเกรงจะเกิดภัยอันตรายกับตนเองและบุคคลใกล้ชิด กระบวนการยุติธรรมจึงไม่สามารถนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษได้ ฉะนั้น รัฐธรรมนูญ (Constitution) จึงกำหนดให้รัฐมีหน้าที่คุ้มครองพยานในคดีอาญาให้ได้รับความปลอดภัย ตลอดจนผู้ที่มีความใกล้ชิดกับพยาน เช่น พ่อแม่ สามี ภรรยา หรือบุตรของพยานให้ได้รับความปลอดภัยด้วย ซึ่งทำให้พยานมีความเชื่อมั่นและไว้วางใจในความปลอดภัย ส่งผลเกิดความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้ดียิ่งขึ้น

ดังนั้น สำนักงาน ป.ป.ท. จึงอาจจัดให้มีมาตรการคุ้มครองเบื้องต้นสำหรับผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำหรือผู้ที่แจ้งเบาะแส หรือข้อมูลใด ๆ ที่เกี่ยวกับการทุจริตในภาครัฐ ตามมาตรา 53³³

ซึ่งมาตรการในการคุ้มครองเบื้องต้น ตามมาตรา 53 นั้น คณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้ออกระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐว่าด้วยมาตรการคุ้มครองเบื้องต้นตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2554 ซึ่งตามระเบียบดังกล่าวได้กำหนดเกี่ยวกับการร้องขอให้มีการคุ้มครองพยาน (Witness Protection) การพิจารณาและการแจ้งการคุ้มครองพยาน วิธีการคุ้มครอง การสิ้นสุดของการคุ้มครอง และการอุทธรณ์คำสั่งไม่ให้พยานได้รับความคุ้มครองไว้โดยละเอียด³⁴ นอกจากนี้ หากคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าคดีใดสมควรให้จัดให้มีมาตรการคุ้มครองช่วยเหลือแก่บุคคล ตามมาตรา 53 ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. แจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการให้มี

³³ มาตรา 53 เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ สำนักงานอาจจัดให้มีมาตรการคุ้มครองเบื้องต้นสำหรับผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำหรือผู้ที่แจ้งเบาะแส หรือข้อมูลใด ๆ ที่เกี่ยวกับการทุจริตในภาครัฐ หรือข้อมูลอื่นอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

³⁴ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐว่าด้วยมาตรการคุ้มครองเบื้องต้นตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2554. *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 129 (ตอนที่ 6 ก), วันที่ 13 มกราคม 2555. หน้า 32.

มาตรการในการคุ้มครองบุคคลดังกล่าว โดยให้ถือว่าบุคคลดังกล่าวเป็นพยานที่มีสิทธิได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญา ตามมาตรา 54³⁵

กรณีบุคคลที่จะคุ้มครองเบื้องต้นตามมาตรา 53 เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นร้องขอ และคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นยังคงปฏิบัติหน้าที่ในสังกัดเดิมต่อไป อาจถูกกลั่นแกล้งหรือได้รับการปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เนื่องจากการกล่าวหาหรือการให้ถ้อยคำ หรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลนั้น มีอำนาจเสนอต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการให้ได้รับความคุ้มครองหรือมีมาตรการอื่นใดตามที่เห็นสมควร ตามมาตรา 57³⁶

3.4.3.3 การให้รางวัลหรือประโยชน์อื่นใดแก่ผู้ทำประโยชน์

หลักการตามบทบัญญัติมาตรา 55³⁷ เป็นมาตรการในการส่งเสริมการให้ความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอีกวิธีหนึ่ง โดยการให้รางวัลตอบแทน (Reward) หรือประโยชน์อื่นใด (Any other Benefits) แก่ผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำหรือผู้ที่แจ้งเบาะแส หรือข้อมูลใดเกี่ยวกับการทุจริตในภาครัฐ

การให้รางวัลหรือประโยชน์อื่นใด ตามมาตรา 55 นั้น คณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้ออกระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และ

³⁵ พระราชบัญญัติมาตรการฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551

มาตรา 54 ในกรณีคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าคดีใดสมควรให้จัดให้มีมาตรการคุ้มครองช่วยเหลือแก่บุคคลตามมาตรา 53 ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. แจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการให้มีมาตรการในการคุ้มครองบุคคลดังกล่าว โดยให้ถือว่าบุคคลดังกล่าวเป็นพยานที่มีสิทธิได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญา ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. เสนอความเห็นด้วยว่าสมควรใช้มาตรการทั่วไป หรือมาตรการพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญาสำหรับบุคคลดังกล่าวด้วย

ในกรณีเกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย ชื่อเสียง ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดของบุคคลตามวรรคหนึ่งหรือสามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบุคคลดังกล่าว เพราะมีการกระทำผิดอาญาโดยเจตนา เนื่องจากการดำเนินการหรือการให้ถ้อยคำ หรือแจ้งเบาะแส หรือข้อมูลต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. ให้บุคคลนั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อขอรับค่าตอบแทนเท่าที่จำเป็นและสมควรตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญาดังกล่าว

³⁶ มาตรา 57 ในกรณีบุคคลตามมาตรา 53 เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐเมื่อบุคคลนั้นร้องขอต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. ว่าหากยังคงปฏิบัติหน้าที่ในสังกัดเดิมต่อไป อาจถูกกลั่นแกล้งหรือได้รับการปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม อันเนื่องจากการกล่าวหาหรือการให้ถ้อยคำ หรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลนั้นและคณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาแล้วเห็นว่ามิเหตุอันควรเชื่อได้ว่าน่าจะมีเหตุดังกล่าว ให้เสนอต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการให้ได้รับความคุ้มครองหรือมีมาตรการอื่นใดตามที่เห็นสมควรต่อไป

³⁷ มาตรา 55 คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจจัดให้มีรางวัลตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใดแก่บุคคลตามมาตรา 53 ตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

วิธีการให้รางวัลตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ พ.ศ. 2554 ซึ่งตามระเบียบดังกล่าวได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับบุคคลที่จะได้รับการพิจารณาให้ได้รับรางวัลตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใด หลักเกณฑ์การเสนอชื่อบุคคลที่สมควรได้รับรางวัลตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใด หลักเกณฑ์การแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณารางวัลตอบแทน และหลักเกณฑ์การพิจารณาให้รางวัลตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใด ซึ่งรางวัลตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใด มีสองลำดับชั้น คือ รางวัลเชิดชูเกียรติอันดับหนึ่ง และรางวัลเชิดชูเกียรติอันดับสอง พร้อมใบประกาศเกียรติคุณ โดยอาจมีเงินรางวัลด้วยก็ได้ แต่ต้องไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท³⁸

และในกรณีที่ผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำหรือผู้ที่แจ้งเบาะแส หรือข้อมูลใดเกี่ยวกับการทุจริตในภาครัฐ เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาเลื่อนขึ้นเงินเดือนและระดับตำแหน่งให้แก่บุคคลนั้น เป็นกรณีพิเศษ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการให้ความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ตามมาตรา 56³⁹

3.4.3.4 การกั้นบุคคลหรือผู้ถูกกล่าวหาไว้เป็นพยาน

นอกจากมาตรการที่สนับสนุนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐในการคุ้มครองเบื้องต้นสำหรับผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย หรือผู้แจ้งเบาะแส ตามที่ได้กล่าวในมาตรา 53 มาตรา 54 มาตรา 55 มาตรา 56 และมาตรา 57 แล้ว ในกรณีที่บุคคลหรือผู้ถูกกล่าวหา รายใดที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำผิดกับเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นผู้ถูกกล่าวหา รายอื่น หากได้ให้ถ้อยคำหรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญในการที่จะใช้เป็นพยานในการวินิจฉัยชี้มูลการกระทำผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐรายอื่น และคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นสมควร จะกั้นผู้นั้นไว้เป็นพยานโดยไม่ดำเนินคดีก็สามารถทำได้ ซึ่งหลักการดังกล่าวเป็นมาตรการที่ช่วยได้รับข้อมูลหรือพยานหลักฐานที่

³⁸ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการให้รางวัลตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ พ.ศ. 2554. *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 128 (ตอนที่ 96 ก), วันที่ 30 ธันวาคม 2554. หน้า 41.

³⁹ พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551

มาตรา 56 ในกรณีบุคคลตามมาตรา 53 เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าการดำเนินการหรือให้ถ้อยคำ หรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลของบุคคลดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างยิ่ง และสมควรได้รับการยกย่องให้เป็นแบบอย่างแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนโดยทั่วไป คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อการพิจารณาเลื่อนขึ้นเงินเดือน และระดับตำแหน่งให้แก่บุคคลนั้นเป็นกรณีพิเศษก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่ชัดเจนยิ่งขึ้น และนำไปสู่การป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามมาตรา 58⁴⁰

ในการกัณฑ์บุคคลหรือผู้ถูกกล่าวหาไว้เป็นพยาน ตามมาตรา 58 นั้น คณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้ออกประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกัณฑ์บุคคลหรือผู้ถูกกล่าวหาไว้เป็นพยาน โดยไม่ดำเนินคดี พ.ศ. 2560 ซึ่งตามประกาศดังกล่าวได้กำหนดนิยามคำว่า “พยาน” หมายความว่า บุคคลหรือผู้ถูกกล่าวหา รายใดซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำผิดกับเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นผู้ถูกกล่าวหา รายอื่น และได้ให้ถ้อยคำหรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญ (Gravamen) ในการที่จะใช้เป็นพยานหลักฐานในการวินิจฉัยชี้มูลการกระทำผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐรายอื่น ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้กัณฑ์ไว้เป็นพยาน โดยไม่ดำเนินคดีตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต กำหนดหลักเกณฑ์ลักษณะบุคคลที่อาจถูกกัณฑ์ไว้เป็นพยาน หลักเกณฑ์ในการสอบปากคำ (Interrogate) และบุคคลที่ถูกกัณฑ์เป็นพยานอาจได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายหรือระเบียบว่าด้วยการคุ้มครองพยานได้ อีกทั้งเงื่อนไขประการอื่นที่เกี่ยวข้องไว้โดยละเอียด⁴¹ เพื่อเป็นมาตรฐานในการดำเนินการกัณฑ์บุคคลไว้เป็นพยานและเป็นประโยชน์ในการดำเนินการตามมาตรา 58

⁴⁰ มาตรา 58 บุคคลหรือผู้ถูกกล่าวหา รายใดซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำผิดกับเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นผู้ถูกกล่าวหา รายอื่น หากได้ให้ถ้อยคำหรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญในการที่จะใช้เป็นพยานในการวินิจฉัยชี้มูลการกระทำผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐรายอื่นนั้น หากคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นสมควรจะกัณฑ์ผู้นั้นไว้เป็นพยาน โดยไม่ดำเนินคดีก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติให้กัณฑ์บุคคลไว้เป็นพยานตามวรรคหนึ่งแล้ว ห้ามมิให้ดำเนินคดีอาญาหรือดำเนินการทางวินัยกับบุคคลซึ่งถูกกัณฑ์ไว้เป็นพยานนั้น และบุคคลนั้นอาจได้รับความช่วยเหลือได้ตามสมควรจนคดีถึงที่สุด เว้นแต่บุคคลนั้นฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขการกัณฑ์ไว้เป็นพยานตามวรรคหนึ่ง

การคุ้มครองตามวรรคสอง ย่อมได้รับความคุ้มครองทั้งตำแหน่งของพยานที่ดำรงตำแหน่งอยู่และการเลื่อนขึ้นเงินเดือนรวมถึงสิทธิประโยชน์อื่นด้วย เว้นแต่บุคคลนั้นไม่สมควรได้รับการคุ้มครองเมื่อคำนึงถึงพฤติการณ์และสภาพของการกระทำผิดแล้ว หรือฝ่าฝืนเงื่อนไขการกัณฑ์ไว้เป็นพยาน

⁴¹ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกัณฑ์บุคคลหรือผู้ถูกกล่าวหาไว้เป็นพยาน โดยไม่ดำเนินคดี พ.ศ. 2560. *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 (ตอนพิเศษ 228 ง), วันที่ 18 กันยายน 2560. หน้า 13.

3.4.3.5 อำนาจในการดำเนินการเพื่อปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือมาตรการต่าง ๆ

พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ได้เพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา 58/1 ถึงมาตรา 58/3 เพื่อเป็นการเพิ่มมาตรการให้แก่สำนักงาน ป.ป.ท. ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ อันจะมีผลทำให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐบรรลุผลและเกิดประโยชน์แก่ประชาชน ซึ่งบทบัญญัติมาตรา 58/1⁴² ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาดำเนินการเสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี (Cabinet) เกี่ยวกับการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เมื่อปรากฏว่ากฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือมาตรการใดไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นช่องทางให้เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการทุจริตในภาครัฐ หรือเมื่อปรากฏว่าไม่มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับ เป็นผลให้การดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐไม่บรรลุผล

3.4.3.6 อำนาจในการแจ้งให้หัวหน้าหน่วยงานบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน

บทบัญญัติมาตรา 58/2⁴³ เป็นมาตรการในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ ที่มุ่งให้เกิดผลอย่างรวดเร็ว เพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนแก่ผู้ใช้บริการหรือประชาชน (People) หรือ

⁴² พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551

มาตรา 58/1 ในกรณีดังต่อไปนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาดำเนินการตามมาตรา 17 (2) โดยเร็ว

(1) เมื่อปรากฏว่ากฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือมาตรการใดล้าสมัย ขาดประสิทธิภาพหรือขาดการบังคับใช้อย่างทั่วถึงเป็นช่องทางให้เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการทุจริตในภาครัฐ หรือเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลดีต่อราชการได้

(2) เมื่อปรากฏว่าการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐไม่บรรลุผล เพราะไม่มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัย หรือมาตรการที่จำเป็น

⁴³ “มาตรา 58/2 เมื่อความปรากฏว่าหน่วยงานของรัฐใดมีวิธีปฏิบัติหรือการดำเนินงานที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ ให้สำนักงานแจ้งให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐทราบเพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

(1) ไม่เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ

(2) เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้ใช้บริการหรือประชาชน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

(3) เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการอย่างร้ายแรง

ในกรณีตาม (1) หากสำนักงานเห็นว่ามีความสมควร ให้สำนักงานแจ้งคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการทราบ เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

เป็นการบรรเทาความเสียหายที่เกิดแก่ทางราชการอย่างร้ายแรง โดยสำนักงาน ป.ป.ท. มีอำนาจในการแจ้งให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบทราบ (Responsible) เพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไข ในกรณีที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐไม่ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สำนักงาน ป.ป.ท. รายงานคณะกรรมการ ป.ป.ท. เพื่อพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป และหากกรณีใดมีลักษณะต่อไปในทางทุจริตในภาครัฐ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. รายงานให้ คณะรัฐมนตรีและคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

ซึ่งในการแจ้งให้หน่วยงานของรัฐทราบเพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขกรณีที่ หน่วยงานของรัฐใดมีวิธีปฏิบัติหรือดำเนินงานเป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้ใช้บริการ (Customer) หรือประชาชน คณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้ออกระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการกรณีการปฏิบัติ หรือการดำเนินงานของ หน่วยงานของรัฐ เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้ใช้บริการหรือ ประชาชน พ.ศ. 2561 ซึ่งตามระเบียบดังกล่าวได้กำหนดลักษณะวิธีปฏิบัติหรือการดำเนินการของ หน่วยงานของรัฐอันเป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้ใช้บริการหรือประชาชน และกำหนด หลักเกณฑ์ของผู้ใช้บริการหรือประชาชน ในการแจ้งต่อสำนักงาน ป.ป.ท. เพื่อให้สำนักงาน ป.ป.ท. ดำเนินการตามมาตรา 58/2⁴⁴

3.4.3.7 อำนาจในการแจ้งให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ บทบัญญัติมาตรา 58/3⁴⁵ เป็นมาตรการในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ท. หรือสำนักงาน ป.ป.ท. พบว่าโครงการใดมีการกำหนดวงเงินสูงเกินที่

เมื่อได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่ง หัวหน้าหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ต้องสั่งการให้มีการตรวจสอบและ ดำเนินการ แล้วแจ้งผลการดำเนินการให้สำนักงานทราบภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง หากจะต้อง ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขต้องกำหนดระยะเวลาที่จะดำเนินการแล้วเสร็จให้สำนักงานทราบด้วย ในกรณีที่หัวหน้า หน่วยงานของรัฐไม่ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขภายในกำหนดเวลาดังกล่าวโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สำนักงาน รายงานคณะกรรมการ ป.ป.ท. เพื่อพิจารณาดำเนินการตามมาตรา 17 (1) หรือ (2) ต่อไป ทั้งนี้ หากกรณีใดมี ลักษณะต่อไปในทางทุจริตในภาครัฐให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. รายงานให้คณะรัฐมนตรีและคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

⁴⁴ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการกรณี การปฏิบัติหรือการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้ใช้บริการหรือประชาชน พ.ศ. 2561. *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 135 (ตอนพิเศษ 286 ง), วันที่ 13 พฤศจิกายน 2561. หน้า 11.

⁴⁵ พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551

เป็นจริงหรือไม่คุ้มค่า ให้ดำเนินการแจ้งให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินทราบ เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดในหัวข้อนี้ ซึ่งเป็นหัวข้อที่ได้ทำการศึกษาทบทวนด้วยบทกฎหมายพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ซึ่งบัญญัติเกี่ยวกับคณะกรรมการ ป.ป.ท. ในการใช้อำนาจโดยทั่วไป การใช้อำนาจในการปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ และการใช้อำนาจในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ ตลอดจนระเบียบ ประกาศ ที่ออกโดยอัยการตามกฎหมายดังกล่าว ซึ่งเป็นมาตรการต่าง ๆ ที่มุ่งในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

ในกระบวนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐนั้น จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวในส่วนของ การปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ จะมุ่งเน้นไปที่ การดำเนินการทางวินัย และทางอาญาเป็นหลัก ซึ่งได้กำหนดรูปแบบเกี่ยวกับวิธีพิจารณา โดยเริ่มจากกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริง (Examine) กระบวนการพิจารณา (Determination) และผลของการพิจารณา (Result) เอาไว้อย่างชัดเจน โดยผลสุดท้ายของกระบวนการลงโทษจะส่งเรื่องให้ต้นสังกัดดำเนินการทางวินัยต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งหากการกระทำทุจริตในภาครัฐเป็นกรณีมีความผิดทางอาญาด้วย ก็จะดำเนินการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการต่อไป แต่ผลลัพธ์ที่เกิดจากการกระทำทุจริตในภาครัฐ ไม่ว่าจะเป็นการอนุมัติ อนุญาต ออกเอกสารสิทธิ ให้สิทธิประโยชน์ หรือการส่ง การใด ๆ ที่ออกโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรืออาจเป็นเหตุให้เสียหายแก่ทางราชการ พระราชบัญญัติ มาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ไม่ได้บัญญัติ วิธีการแก้ไขไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้การบังคับใช้เกิดประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงต้องทำการศึกษา วิเคราะห์ในประเด็นปัญหาอย่างละเอียดในบทที่ 4 ต่อไป

มาตรา 58/3 ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. หรือสำนักงานพบว่า การดำเนินโครงการใดมีการกำหนด วงเงินสูงเกินที่เป็นจริงหรือไม่คุ้มค่า ให้แจ้งให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป